

De IJzeren Eeuw

Arme grond rijke man

Leeftijd: 16-18 jaar

Niveau: VO bovenbouw

Samengevat

In de negentiende eeuw was Groningen een arm, achtergesteld gebied. Één man ziet hier echter toch mogelijkheden, want op de arme gronden worden veel aardappelen geteeld. W.A. Scholten begint een aardappel-zetmeelfabriek. Het bedrijf werd een multinational. Scholten is hard voor zijn arbeiders en staat bekend om zijn onmogelijke karakter, dat keert zich uiteindelijk tegen hem. De aardappelboeren beginnen een eigen fabriek. Die fabriek bestaat nog steeds, het imperium van Scholten ging ten onder.

Vakgebied

Geschiedenis

Kernbegrippen

Groningen - veengrond - stoommachine - multinational arbeiders - coöperatie

Kerdoel

Deze video sluit aan bij het examenprogramma geschiedenis, domein B Oriëntatiekennis. Tijdvak 8.

Verdieping

Deze video is onderdeel van de serie 'De IJzeren eeuw'. Op de programmapagina op Schooltv.nl staan nog meer videoclips over bijvoorbeeld over het ontstaan van landbouwgebied op de [veengronden](#).

Antwoorden

1 B. 2 Je ziet een koets en een trekschuit en een onverharde weg, maar ook de nieuwe fabriek met de rokende schoorstenen op de achtergrond. **3** Hij was niet bang om risico's te nemen, dacht vooruit, maar was ook hardvochtig en ijdel. Dat blijkt bijvoorbeeld uit het feit dat hij een schip naar zichzelf liet noemen. **4** Als je een hand verloor, kreeg je maar de helft van het salaris, hij nam het liefst vrouwen en kinderen aan omdat die goedkoop waren. **5** Hij had een gigantisch bedrag geïnvesteerd in de NASM, overmoed en roekeloosheid betekende uiteindelijk de ondergang. Ook letterlijk, want De WA Scholten zonk op haar eerste reis. **6** Grote investeringen kun je niet meer doen met privékapitaal, banken zullen zulke gedurfde ondernemingen waarschijnlijk niet makkelijk meer financieren, ook moet een ondernemer zich aan een heleboel regels houden wat betreft veiligheid, milieu en arbeidsomstandigheden.

Kijkvragen

- 1 Waarom werden er juist in Groningen veel aardappels verbouwd?
  - A Dat was het enige wat de arme boeren konden betalen.
  - B Dat was het enige dat goed kon groeien op de arme gronden.
  - C Omdat alleen in Groningen nog uitgestrekte landbouwgebieden waren.

- 2 De oude en nieuwe tijd komen samen in deze afbeelding. Leg dat uit.
- 3 Over W.A. Scholten werd een toneelstuk gemaakt. Typeer zijn karakter. Gebruik een voorbeeld uit de aflevering om een eigenschap te illustreren.
- 4 Welke twee voorbeelden worden gegeven van de meedogenloosheid van Scholten ten aanzien van zijn personeel?

- 5 Leg uit waarom De WA Scholten letterlijk en figuurlijk de ondergang betekende van het imperium.

Verdiepingsvraag

- 6 'De tijden veranderden' wordt er gezegd. Waarom zou een imperium opbouwen zoals WA Scholten dat deed nu niet meer kunnen? Betrek in je antwoord de begrippen kapitaal, milieu en arbeid.